

SZÉKELY HIRLAP

politikai s vegyestartalmu közlöny.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

TELEKI-KÖNYVTÁR.

Hirdetési ár: Minden 100 vagy kevesebb szóért egyszeri beigtatásért 1 frt és minden beigtatásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.

Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz., és J. Haasenstien és Vogler Bécsben (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton reggel

NAGY FÉLÍVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre

Félévre

1 frt.

2 „

Állítsunk „Szeretet-házakat.“*)

A „legnagyobb magyar“ névvel megtisztelt Széchenyi néhány évtized előtt mondá, hogy „oly kevesen vagyunk, mikép az apagyilkosnak is kész volna megbocsájtani, csak hogy a hóhér bárdja se fogyassza fajunkat.“ A nemzeti önfentartás e rendkívül erősen kifejezett érzésének arra kell bennünket indítania, hogy a szeretet karjaival mentjük meg a nemzet számára, s tegyük a nemzeti erőnek erkölcsileg és anyagilag hasznos tényezőivé még azokat is, kiket pályájuk már gyermekségükben elhagyatott helyzetüknél fogva valószínűleg a börtönökbe, vagy éppen a vesztőhelyre vezetne.

Általános műveltségi állapotunknak egyik szomorító tünete az, hogy míg egyfelől alig van Európában ország, hol oly nagy szükség volna munkásokban és értelmes, megbízható cselédekben, mint nálunk; másfelől egész osztályt képeznek azok, kiknek kora ifjúságuk óta megszokott életmódjuk, sőt egyedüli élvezetük a tétlen csavargás, s kik származásukat és egész életüket kifejezik e népdalban:

„Ma itten, holnap ottan. csak ez az életemény.
Csavargónak születtem, csavargó vagyok én.“ stb.

Majd minden tanyának s pusztai gazdának meg vannak ezek a rendes vendégei, a „szegény legények“, kik két három nap elhevernek az akol padlason, nem kívánva egyebet, mint hogy munka nélkül jól tartsák őket, s ha megunták magukat, ismét tovább ballagnak a szomszéd tanyára. Később azután, néha szükségből, többször unalomból vagy mulatság közben, avagy az orgazdák csábítására bűnbe keverednek. Azontul kénytelenek bujdosolni, s a bűn gyorsan nemzvéen a bűnöket, lesznek betyárokká, rablókká, majd gyilkosokká, míg nem a bíróság szabadítja meg tőlük társadalmi életünket, melynek ők gyakran nem csak ellenségei, de egyszersmind áldozatai is voltak. Nagy részt ez története az elítélt betyároknak s s rablóknak, kik legtöbbször gondviseletlen gyermekekből növekednek fel.

Népesedő fővárosunk s vidéki nagyobb városaink utcáin is hemzsegek a kéregető gyermekek, kik szűkölködő s egyszersmind lelketlen szülőiktől az utcára üzetve kolduláson kezdik s lassanként csirkefogókká ügyesednek, majd első kisebb vétségeikért a városi börtönbe kerülve, ott talál kiképzett mestereik és a gyakorlat által kvalifikált tolvajokká neveltetnek.

Azok mellett, kik eként a henység fészkeiben vagy a nyomor iskoláiban gazemberekké növekednek, hány ezer elhal 6—14 éves korában, a gondviseletlenség vagy ebből származott korai romlottság miatt? (Kivált a szegényebb lakosságú felvidéken vagy Erdély hegyei között) pedig népességünk lassu szaporodása miatt nálunk ez is kétszeres veszteség.

Nem volna-e ép oly keresztyéni, mint hazafias kötelesség, ez elhagyottak ügyét felkarolni? és ha Schweicz 3 millió lakosa [között legnagyobb részt magán-egyletek által fentartott 80 szegénynevelő intézetben jelenleg is 3017 elhagyatott gyermek neveltetik, nem lehetne-e a tízenegyedfél milliónyi lakosságú Magyar-, Erdélyországból is a közönség buzgalmanak segítségével e sok ezer veszendőből kezdetben tán egy pár száz-

zat, majd később egy pár ezret megmenteni, s munkás cselédekké, földmivessékké és iparosokká nevelni fel?

Nem azt czélozom itt, hogy a már többé, kevésbé romlott, vagy éppen bíróságilag büntetett gyermekek számára állítsunk javító-házakat. Jól tudom, hogy ily vállalatok, eredményeiket tekintve, csak részben sikerülnek, még azon miveltebb országokban is, hol ez ügygel sok jeles paedagogok foglalkoznak, és a hol a növendékek az intézetből az erkölcsi javulásra a mieinknél kedvezőbb társadalmi viszonyok közé lépnek ki. Az én gondolatom inkább az volna, hogy állítsunk földmives vagy iparos oktatással összekötött nevelő-intézeteket, melyekben oly gondviseletlen szegény gyermekek, kik még maguk nem vásottak ugyan, de elhagyatott helyzetüknél vagy éppen erkölcsileg romlott környezetüknél fogva romlónak vannak kitéve, jó erkölcsű, értelmes emberek, s a helyi vagy vidéki körülmények szerint munkás vagy földmivessékké, vagy kertész-legényekké, s vincelléreké, vagy iparosokká, vagy (t. i. a leányok) nő-cselédekké neveltetnének.

Ez eszme évek óta foglalkoztatja elmémet, s mind inkább hatalmába ejtett. Párszor, bizalmas körben, valósítását is megkísérelm, de sikertelenül. Egyszer a budai népnevelési egyletben indítványozám a főváros mellett, egy hasonló intézetnek zöldségek-kerttel együttes felállítását, melyben az utcákon kéregető gyermekeket befogadva, kertész-legényekké nevelnénk. Azonban indítványom még tárgyalatása előtt elszenderült, mint lassanként maga az egylet is. A folyó év nyarán, midőn iskolai ügyekben Erdélyben s a felvidéken bolyongva, több üresen álló régi zárdá épületet, s most eladandó székelly határon házakat láttam, melyek kész helyiségül kínálkoznak, a felébredt gondolat ismét nem hagyott nyugodni. De minden ily intézet sorsa és sikere a neveléstől függvén, már a tervezésnél is fő nehézség volt, hol találunk e czélra kiképzett embert, ki paedagogiai tapintattal, kimerithetetlen türelemmel s szelidséggel és teljes odaadással a gyermekeket ne csak tanítsa, hanem nevelje is, velük éljen, s velük dolgozzék mindennemű munkát.

Szeptember havában b. Eötvös közoktatásügyi miniszter ur ő Nagyméltósága által tanügyi tanulmányok érdekében kiküldetvén, Schweiczban és Bádénben, hat különböző „Rettungs-Anstalt“-ot látogattam meg, s a többek között Bern mellett a bechteleni menházban időztem, hol egyszersmind hasonló intézetek számára nevelőket képző seminárium is van 30 tanító-növendékké, s ugy ezek, mint a többi 45 gyermek is egyuttal gazdasági munkára képezetnek, egészen maguk mivelvén az intézetnek 140 (per 1111 □^o) hold birtokát. Az intézet Kuratli ur kitűnő igazgatása s vezetése alatt áll, kinek keze alól már több schweiczi menház jeles igazgatója került ki. A nevelés s tanítás azon Pestalozzi Währli irányában vezetetik, melynek alapelve: „a munkára munka által nevelni.“ s ennél fogva a munka csak nevelési eszközül*), de az erkölcsi nevelésnek is legfőbb eszközeül használtatik.

(Vége következik).

*) A munka nem czél, hanem csak eszköze a czél-nak, az egyén erkölcsi s testi kifejlődésének, tehát nem az a czél, hogy a növendékek minél többet dolgozzanak, hanem csak annyit és oly módon, hogy testileg és szellemileg erős és munkás emberekké fejlődjenek.

Dürczkölő.

A forradalom előtti időkben Erdély vármegyei közt Alsófejér volt a leghiresebb, az ottan tartatni szokott hazafias és szabadelvű meggyűlésekért. Jelenben Tordamegye elhomályosította, kiűtötte az elsőség nyergéből Alsófejért. És miáltal lön oly híressé? Két nagy akadémiája által. A ki a politikai tudományokban, a magasabb diplomáciában magát kimivelni ohajtja, az menjen Torda városába, itt megkaphatja az utolsó politurát. A ki pedig az oksz-erű gazdaszatban akarja ismereteit gyarapítani, az menjen Csánba, a hol megtanulhatja különösen azt a mesterséget: hogy nem kell a gépekkel gazdálkodni. A leghitelesebb mezőszégi hírek szerint Tisza László, házi szükségleteinek fedezésére, minden gabonanemekből ezerével rendelte meg a vékák számát gépek nélkül gazdászodó szomszédainál. Garrett & comp. gépgyára elismerő oklevéllel akarja őt megtisztelni.

* * *

Teins ur. Nem vette-e észre Mihály gazda, hogy egy darab idő óta mily könnyű, mily szabad a levegő.

Mihály g. De igen is vettem észre téns uer!

T. u. Látja Mihály g. az a levegő az óta oly szabad, a mióta a „Magyar Polgár“ a szabadság mindennapi hirdetője lön.

M. g. Azt vettem észre, hogy elől is hátul is hirdeti volomit. Hanem az a levegő nem csak szabadabb azóta — de vizenyegesebb is, téns uer.

* * *

Tein sur. Tudja mit tanít a zoologia M. g.? Azt tanítja, hogy a czethal nagy állat, de aránylag kicsi az agyveleje.

M. g. Akkor az a „Magyar Polgár“ valószínűleg czethal: formatumra nagy, de agyveleje kicsi. Még hasában sem igen sok van, pedig benne elnyelve tartja — Jónást.

— **Országgyűlés.** A hosszas szünet után, e hó 17-kén tartott ülést, a napi renden lévő siam-japani kereskedelmi szerződésen kívül, egy csomó mindenféle interpelláció foglalta el, többnyire párjával tétetve. Kis János egyik „előterjesztett interpelláció(ja)“ által az állam ésegyesek vannak károsítva, másik által: „egyenesen egyes polgárok.“ Nem így akarta, de így mondotta. Interpellált továbbá Simonyi E. párjával ő is. egyik a folyó porosz, másik a békövetkező orosz háborút illette. Lázár Ádám is két interpellációt nyújtott be. Egyik a mezei rendőrség szabályozását czélozta, melyre csak ugyan nagy szükség is volna; mert éppen annak hiánya okozza: hogy a szegény gazda ember sorsa merő nyomorúság. Másik interpellációja a várkastély visszaadátására vonatkozik, s arra, hogy addig is, míg a polgári hatóság kezeibe visszabocsáttatnék, abból a lőpor raktár eltávolíttassék. Említést érdemel még Zsedényi E. interpellációja, a közös pénzügyminiszter által bécsi bankárokkal kötött előlegezési üzletet illetőleg. Erre a pénzügyér azonnal felelt; hanem azon, e felelet felkeltötte kérdés: hogy a pénzügyér válasza egyszerűen tudó-

*) Ezen fölhívásra, melyre legközelebb visszatérünk, figyelmeztetjük olvasóinkat.

másul vétessék-e, vagy napirendre tűzessék ki, csak más nap — 18-ikán — döntetett el, maga a miniszter is oda nyilatkozván: hogy az egyszerű tudomásul vétel helyett tétessék megnyugtató tanácskozás tárgyául. A 18-iki ülés említésre méltó egyéb mozzanatai még Csernátóny és Wahrmann interpellációi voltak; első a külügyminiszteri krízisről kívánt fölvilágosítást — Andrásy gróftól, utóbbi aziránt tett kérdést, valjon a magyar vasuti kölcsönjegyek kisorsolása iránt, minthogy annak a szerződés értelmében december 1-én Párisban kellene történnie, tett-e a kormány intézkedést. Kerkápoly azonnal felelt, hogy a kisorsolás ezuttal Budán fog végezni. Szakácsy-nak egy interpellációja pedig arra adott a pénzügyminiszternek alkalmat, hogy a sárulás jelen rendszerét teljesen vizsáknak és mielőbb átalakítandónak jelentse ki.

A siam-japan-chinai kereskedelmi szerződés végleg elfogadtatott.

„Cras.”

Közép számitással millioszor már mondták: „népnevelés jöjjön el a te országod”, és hogy még egyszer mondjam, talán nem szükségtelen. Ha a vezérő szellem ennyi ohajtást meg nem hallgat, bujják a gócz alá s égjen el; aztán ezen ohajtás teljesítését vegyék által az illető hatóságok és vigyék keresztül hatalom szóval.

Az egyházak, melyek a népek vezetésére valónak hivatala, ezt nem teszik, nem tehetik. Miért? Azért, mert nincs hatalom kezükben — nálunk pedig a népnevelés és közlekedés csak hatalom szóval létesülhet,*) aztán szóljunk úgy, a mint van a dolog. Az egyházak tanaikban és minden ügyekezeteikben, olyan alkonyszerű homályt kell, hogy terjesszenek — némelyik éppen sötétséget — különben valami kézzel fogható világosságnál sok hiánya kitűnik és félő, hogy akkor a vezetők nem élhetnének oly könnyen és zsirosan, mint különben van. E miatt bukkanunk minden lépten nyomon a nép tudatlanságára — vakoskodására. Itt egy példa a sok közül.

Van Iszlóban egy hüvös nő orvos épen a mostani községi jegyzőné. Ez azt állítja magáról, hogy ha ő hét oláh pappal — perszé a legtudatlanabbakkal — a Nagy Laczi imádságát (Vasilliká Máre) akörmiféle betegségben sinlődő ember ruházatja felett elmondhatja — a beteg meggyógyul — vagy mindjárt meghal. Ezt az imádságot mászlinak nevezik s az ára itt Iszlóban 8 o. é. frt.

Ugy-e ez remek orvosság, megérdemli, hogy ország világ tudja. En az efféle orvosoknak rettenetes ellensége vagyok, mint olyan ember, ki tisztán tudom, miként száz ezer ilyen imádság sem ér egy garast, és az ember minden előhaladását jöllétét csak saját ügyességétől, képességétől feltételezheti, az időtől kimért határok között.

Most közelebből láttam a kis Küküllő mellett X. falván egy fiatal 24 éves férfi sokáig gyomor görcsessel kínlódott, melyről környezete azt mondá: csinálma ny. Ezt okos ember meg nem értheti.

A beteg novem. 10-ikén nehéz kinok között meghalt. Hosszas betegsége alatt hiába törekedtem rábeszélteni őket, vigyék és vitesse magát a kórházba — nem lévén szegény ember — mert ott kigyógyítják. Nem vitték, hanem halála előtt két nappal ingét lábravalóját és 8 o. é. frtot elküldötték az említett iszlói hüvös nőnek, hogy már most azért is mondassa el a Nagy Laczi imádságát, hogy a ki megcsinálta az is pusztuljon el. Tessék! Ez aztán bizalom! Én nem tudom miféle szent volt az a Vasillika mare, annyiival inkább mivel én visszahatását egynek sem hiszem. Nagyon átkozott emberek vagyunk mi ugye bizony, kik emiljen nézettel birunk!!

Nem sürgetőse nálunk a népnevelés?! s nem méltó-e, hogy milliomegyedikszáz is ohajtsuk a népnevelés országát? Az illetők napról napra halogatják az iskolák szervezését, s a figyelmes ember ennek okát is jól tudja, mert nem egyéb az, hanem ezen nagy horderejű ügynek könnyen vevése; pedig nem kellene

egyéb csak a törvényt szigoruan betölteni, s a ki nem elégitó iskolákat valahára bezáratni.

Hiszen ha az egyházak képtelenek iskolákat jó karba állítani, álljanak félre ne akadékoskodjanak, hogy az állam és népe, egyes akarral teremtsenek iskolákat, mint kezdetét a valódi népnevelésnek. Nem akarnak félre állani? Szép csinoson ki kell kerülni őket...

Különben úgy járunk a halogatással, mint az egykori diák az ördögnek való tartozásának lefizetésével. Tanára tanácsából napról napra halogatta, kívül szobája ajtajára felírván „Cras.” Az ördög mindennap eljött, és látva vissza tért. Egyszer megunt járni, várakozni s oda írta a „cras” alá: cave frater! per multum cras citó dilabatur aetas!!

Értse a ki akarja. Valjon nem járunk-e így a halogatással?!

A hatóság is az efféle büv-orvosokat kérdőre vonhatná, s betétezhné oda az akadémiába, hogy az orvos tudományt érthetőbben tanulják meg...

Igazmondó.

A közönség köréből. *)

T. Szerkesztő ur!

Meg vagyok győződve, hogy idei 93-ik sz. lapjában közzétett s eljárásomat alaptalanul gyanúsító cikknek czáfolatára legközelebbi lapjában egész készséggel helyet adand.

Örvendő a felett, hogy azon egy polgár(?) alkalmat ad az itteni orsz. kórház ügyállását nyilvánosság elébe is hozhatni: nem tehetem, miként azon ügyállás körül fölvilágosítást a lehető rövideggel ne tegyek.

Ezen kórház felügyelete a kormány részéről még 1851-ben bizatott némileg reám, midőn az a köveces-utczai ronda kis épületben, mely később 2100 frt csekély árban adatott el, 12 ágygyal, s alig 20,000 frtnyi részben veszendő tőkével ellátva, volt elhelyeztetve. 1864-ben bizottmányi elnöknek és 1867-ben igazgató főorvosnak neveztettem ki. Hogy eddigi vezetésem alatt a kórház vagyona miként kezelődött, kivethető a kórházi pénztárnok Farkas Elek ur által vezetett számadásokból, melyek szerint a jelenlegi tőke az új kórházi épület megvásárlása, javítása és felszerelése 24,000 frtra rugó költségek bele nem számítással, 69,404 frt 36 krt teszen, miből világos, hogy csak is árgusi szemekkel folytatott gazdálkodásomnak tulajdonítható, ha Erdélyben egyedül ezen kórháznak vagyona minden subsidium nélkül, csak is a legezelszerűbb kezelés mellett, daczára a kedvezőtlen körülményeknek, kevés évek alatt egy emeletes nagyterjedelmű telekkel és 45,404 frt 36 krral gyarapodott tőkével nevedekett.

Való, hogy ezen szigorú örködés azért tétetett, mert építkezés tervzetetik, mivel a kórház félbenlevő épülete, mely mint lakház, kórházi czéloknak a tudomány mostani igényei szerint meg nem felel, a kormány és bizottmány által tett intézkedések folytán, miután e czélra már is 19,000 frt helyeztetett el a helyi takarékpénztárba, ki- és felépíttetése irányoztatik.

Mindezekből önként foly, hogy kórházunk nemcsak nem árva, mint cikkirőnek gunyosan felhozni tetszett, hanem elegendő erős alapokon fekszik s évről évre ily tetemesen gyarapodott.

A kórházban levő tisztaságról és rendről egy látogatás alkalmával bárki magának biztos meggyőződést szerezhet. A kórházi ügyek részletes kezeléséről, a pénztárnok számadásairól és a bizottmány üléseiről nem csak az egy polgár, hanem bárki tudomást vehet a folyó hó 30-án tartandó bizottmányi ülésben.

De nem a kórház ügye — sem nem igénytelen személynem — czélja azon gyanúsító cikknek; ámbár közel áll azon feltevés: hogy ügyféli irigység burkolódott a névtelenség álarca alá, de ismert becsületes ügyfeleimről ily aljas eljárás fel nem tehető, hanem ijesztő rém akar az mindazokra nézve lenni, kik a köz- vagy városi ügyekben felszólalni bátorzkodnak, ha azok

egyesek érdekeit érintik; pedig minden egye városi képviselő bizonyíthat a mellett, hogy az általam többek felhívására tett azon kérdéses felszólamlás sem nevet, sem személyt nem érintett, hanem tárgylagosan csak az erdélyi m. k. ítélő tábla törvény által biztosított itteni elhelyezésének megfelelő szállások létezésére szorított, mely felszólamlás egyhangu támogatással elfogadtatott.

Az érintett cikk egész tartalmából a tükrözik vissza, hogy ha a kérdéses felszólamlás nem tétetik, a mérges gyanúsítások is elmaradtak volna, és hogy az egész csak is egy Sancho-Pansa féle szerep.

Maros-Vásárhely, 1870. nov. 21.

Z. Knöpfler Vilmos.

Lajtántuli dolgok.

Király ő felsége a 21-ére összehitt delegatiokat 24-ére napolá el, miután a bécsi reichsrathnak, ha majdan hajlandó lesz is a delegatusok megválasztására: elsőbb dolga feliratot intézni a császárhoz, melyben a Potocki-miniszterium ki-evezési kísérletei iránt bizalmatlanságát fejezi ki. Egyáltalán, úgy látszik, hogy a béke-miniszterium még csak növelte a háborút a lajtántuli népek között, és pedig minden haszon nélkül. A csehek, lengyelek csak nem békültek ki, a németek pedig törvényszegést vetnek a miniszterium szemére, miért közjogi reményeket támasztott a separatistákban alkudozásaival. — Mind az urakháza, mind a képviselőház — amaz megszavazott bizalmatlansági nyilatkozatával, emez az eddigi adóknak 3 óra kért beszédési engedélye helyett 2 óra való megengedése által határozottan a jelen miniszterium ellen szavazott, mely így, ha alkotmányos miniszterium akar lenni, szükségkép vissza kell, hogy lépjen. Egy távirat szerint már be is adta volna lemondását, de mint mondják ismét Potocki fogná a kabinetet megalakítani. A cenzuralizátorok is erősen működnek, hogy ők ragadhassák magukhoz a hatalmat. Apage Satanas!!

KÜLFÖLD.

A keleti kérdésben egy kis szélesönd állott be. Anglia és Ausztria-Magyarország külön-külön elküldték már, mint mondatik, erélyes hangon tartott nyilatkozataikat, de Olaszország, hir szerint, távol kíván maradni e bonyodalomtól. A sürgönyök, állítólag erősen hangsúlyozzák a jog-sérelemet, melyet Szent-Pétervár egyoldalú fellépésével elkövetett, s bár elismerik, hogy az 56-iki kötést kongressuson lehet vala revideálni, de tiltakoznak az önkénykedés ellen. Az angol és osztrák-magyar sajtó e mellett szigorú erélyre buzdítja illető kormányát, most levén ideje határozó csapást mérni mind az északi kolosszra, mind a nagy valószínűséggel létező titkos porosz-szövetségre. Mindezek daczára azonban mind Konstantinápoly, mind Szent-Pétervár felől az ügy lehető békés lebonyolítását hangsúlyozzák. Muszkaország tiltakozik azon hírek ellen mintha ő fegyverkezne, Poroszország „jóakaró semlegességét” nyilatkoztatja északi szomszédjára iránt, a bécsi felhivatalos lapok pedig tiltakoznak a hadkészülődési hírek ellen.

A loirei hadsereg a 10—11-diki győzelmes ütközet után az Orleansból kiszorított Tann tábornok seregét nem üldözte erélyesen s voltak, kik e mulasztását hibájául tudták fel D'Aurelles tábornoknak. Nehány napig hallgatott is róla a hir s már-már föladtuk reményünket, melyet a loirei sereghez kötünk, sőt pár nap előtt ismét győzelmi távirat indult Versaillesból Auguszta királynéhoz, mely szerint Dreuxnél ismét tönkre tétetett D'Aurelles serge — midőn most egyszerre oly táviratok érkeznek, melyek egészen más világot vetnek a loirei hadtest működésére s mind a fentebbi hibáztatást, mind a versaillesi táviratot alaptalannak tüntetik föl. A győzelmes loirei hadsereg ugyanis azért nem üldözte Tannt, mert gyorsított menetekben északnak tartott, hogy ott Keratryval és Bourbakival egyesüljön, minek sikerülte 120—150 ezerre növelheté számát. A porosz hadaknak, mint látszik, sejtelve sem volt

*) A ki igen sokat mond, semmit sem mond. Szerk.

*) E rovat alatt közlöttékért csupán a sajtó-hatóság iránt vállal felelőséget a Szerk.

e mozdulatokról, s Dreuxnél egész diadalmi mámmal támadák meg az északra siető sereg egy kis mozgókából álló töredékét, mely egy darabig kiállva a tüzet, végül egészen ellenkező irányban: a monolini erődített táborhelyre vonult vissza, míg a főszereg megkerülve a Mæklenburgi herceg seregét, kettőztetett menetekkel elérte Keratryt és Bourbakit. E tervszerű hadművelet következtében most már Versaillesst egy nagy és győzelmes francia hadsereg fenyegeti, mely ha a párisi seregekkel összehatolag tud működni, a mi valószínű, a poroszoknak igen meleg napjai következhetnek. És csakugyan a porosz főhadiszállás Versaillesból kimozdított, Manteuffel serge pedig Lille alól odarendeltetett vissza. Ujabb döntő napok előestéjén állunk tehát és pedig a francziák győzelmére nézve több eséllyel, mint valaha.

Az aostai herceget csakugyan megválaszták spanyol királynak, azonban csak mintegy 40 szónyi általános többséggel. Rövid időn el is foglalja királyi székét.

VEGYES.

* **A Pestre**, f. hó 21-ikére összehívott delegatiók megnyitása, ő felsége 18-ikáról keltezett legmagasabb kézirata által, f. hó 24-ikére tüzetett ki.

* **Vasúti munkálataink** folytatását, hir szerint, a kormány táviratilag betiltotta. A munkálatok e megszüntetését némelyek a küszöbön álló had-készületeknek tulajdonítják, miután a szabadságosok beszólítása által a munka-erő tetemesen csökkenvén, a munka-árak is aránytalanul emelkednének; mások szerint azon conflictus eredménye volna ez, melybe a vállalkozók — az indóház helyére nézve — a kormánnyal jöttek volna. A harmadik hir pedig, a vállalkozó cég bonyolult anyagi viszonyairól beszél. Nagy hihetőséggel, ez utóbbi a való.

* **A helyi jótékony nőegylet** mult szombati hangversenye, mind a közreműködők mind a közönség tekintetében,*) mondhatni fényesen sikerült. — A közönség ugyan, első sorban önmagának szerzett valódi műélvezetet megjelelése által, de azért a jótékony nőegylet iránti pártolásaért is elismerést érdemel. — A művészi közreműködők közt osztályozást avagy sorrendet megállapítanuk nem a mi csekélységünk föladata, de mint laikusok is nyilváníthatjuk a közvéleményt, mely szerint a közönség a legnagyobb megelégedéssel hagyta el a hangverseny-termet. B. Konradsheim-Spech Adolfné urhölgy, Geiger és Koronka Albert, Vályi Gábor, Mentovich Gyula ismert és elősmert működése mellett, mint nálunk új jelenségek, Engel Gisella k. a. Sebestyén-Domokos Antalnén urhölgy és Dicső Béla tündek föl, mint közreműködők. Az előbbi Norma nagy kettősében — b. Konradsheim-Spech Adolfné urhölgygyel együttesen — a Bűvös vadász nagy magány-dalában és a Mózes négyes dalában (b. Konradsheim-Spech Adolfné, Vályi Gábor és Dr. Engel Imre társaságában) a hallgatók osztatlan és viharos tetszését vívta ki, ritka erejű és szépen iskolázott sopran-hangjával. Sebestyén-Domokos Antalnén urhölgy, Liszt Preludes-ében (Koronka Alberttel), Dicső Béla, mint kis gordonos Beethoven Triójában (Mentovich Gyula és Geiger Alberttel) szintén fokozták a kellemes est élvezet. Egyáltalán köszönetünket és elismerésünket kell nyilvánítanunk a közönség, a szereplők és rendezők iránt.

— **Nyílt számadás** a helyi jótékony nőegylet által f. h. 19-én az „Apollo” teremben rendezett hangverseny bevételeiről: pénztár megnyitása előtt begyűlt, a) a Dájbukát testvérek

kereskedésében eladott jegyek áraban 152 frt; b) a Wittich J. könyvkereskedésében eladott jegyek áraban 120 frt 50 kr; c) a pénztárnál történt eladásokból 59 frt és így összesen 331 frt 50 kr; miből a nyugtázott kiadásokat 57 frt 38 krt levonva, tiszta jövedelem gyanánt marad 274 frt 12 kr. A nagyérdemű közönségnek az egylet iránt ily szép eredmény létrehozásában ismételve nyilvánult részvételét a szent ezél érdekében hálásan köszöni a nőegylet választmánya nevében a rendező bizottság.

* **Katona-verekedés.** Vasárnap este a sörházban, néhány Ludvig ezredbeli altiszt többet vevén magához az árpáléből, mint szomjuk kívánta, a szintén ott időző honvédhuszárokat bántalmazni kezdte. Kölsönös és nem a legnagyobb kimélylyel folytatott szóbeli argumentációk után, kardra meg szuronyra került a dolog, melynek eredménye két gyalog altiszt terhes és egynek könnyebb sebesülése lett. A hosszasan tartó zene-bonának őrzérek vetettek véget.

* **Templom szentelés.** A m.-vásárhelyi unitáriusok leány egyháza, mult vasárnap tartá első isteni tiszteletét, ujonnan épült, s egyszerű csinnal bérrendezett imaházában. A nagyhatású megnyitó és zár-imát Kelemen István szabédi unitárius pap mondotta, melyek közt a derék apának méltó fia Kelemen Albert szent királyi unitárius pap épületes egyházi beszédet tartott. Aszámosan megjelent egyházi tagok, kik között más felekezetűek is felesen voltak, nagy megelégedéssel távoztak el az egyszerű ünnepélyről.

* **Magyar nyelvtan**, elemi és népiskolák számára, harmadik kiadás, Gergely Lajos radnothfai lelkésztől, jelent meg közelebből. Azon körülmény, hogy e nyelvtan négy év alatt ezuttal harmadszor jelent meg; s hogy a m. kir. közoktatási minisztérium a népiskoláknak ideiglenes használatul ajánlotta: részünkről minden ajánlgatást feleslegessé tesz. Ára kötetlen 50 kr; kötve 60 kr. o. é.

* **„Szabadelmű egyházi beszédek”** ezimű könyv jelent meg. „Kutfők után és kutfők nélkül is, dolgozta Körösi Ferecz ev. ref. lelkész.” A szerző tulajdona. Ára 1 f. 30 kr. Az Imreh Sándor által esinosan kiállított mű 81 lapra terjed.

* **Az országos magyar iparegyesület** jelentése az általa kezdeményezett pesti és budai „Ipariskolák” működéséről és eredményeiről előtűnk fekszik. Látjuk ebből, hogy nevezett iskolák, melyeknek ezéja: „azon ipar tanulók és segédek elemi, vagy tovább képzése, kik eddig vagy semmiféle oktatásban nem részesültek, vagy pedig a népiskolát járták ugyan, de magasabb tanfolyamot hallgatni alkalmuk nem volt,” már alakulásuk első évében örvendetes lendületet vettek. Ugyan is mig az 1869-ik év márcziusban két osztálylyal megnyílt pest-belyárosi ipariskola 1869/70-ben egy III-ik osztályt is nyitott; addig Pest-Teréz városban és Budán is állítottak hasonló ipariskolák. Ez iskolákban az 1869/70 tanév alatt beiratott összesen 558 tanuló. A felügyeletet ipariskolai helyi bizottságok gyakorolják. A tanárok fizetését, s egyéb költségeket, testületek egyesek alapítványai, ajándékai a város és állam segélyezései fedezik. A jelentés végül azon jogosult reményét fejezé ki, „hogy intézmény az államaak, a városi közönségnek, és főleg magának az iparos osztálynak támogatása mellett, évről évre gyarapodva, a nemzet emelkedésének mind hatályosabb tényezője leend.” Valjon a mi, még tervben is alig létező ipariskoláinkról mikor fognak hasonló jelentést tethetni?!

* **Mitralleuse-próba.** E hó 15-én ment végbe a simmeringi mezőn Bécs közelében az első próbálövöldözés a honvédsereg számára megrendelt Gatling-mitralleusokkal. Jelen voltak: Albrecht főherceg, Andrásy miniszterelnök és egyéb polgári és katonai nevezetességek. A honvédseregtől több puskművest küldenek Bécsbe a mitralleusok szerkezetének tanulmányozására. A bécsi lapok azt mondják, hogy a Gatling-löveg elfogadott rendszere jó ugyan, de a Montigny-féle mitralleuse jóval felülmúja. Ez utóbbi perczenként 600 lövést tett, holott a Gatling csak 400-at és a löbízosságra nézve is felülmulta a Gatlingot.

Jegyzéke

a marosvásárhelyi kir. urbéri törvényszéknél f. 1870. évi november 19-én, nyilvános ülésben előadandó ügydaraboknak.

Pótülnök Gyárfás József által.

Kerekes Pálnak Porima Vonuj és társa e. p. Páget János Ferencz András e. p. Ugyanannak Koszta Uonuj e. p. Szabó Lászlónak Pálfi János e. p. Kovács Rozáliának Muresán Vaszi e. p. Benkő Lászlónak Indréka Mihaila e. p. Tóvissi Lajosnak Gurdján Simeon e. p. Kovács Ferencznek Deszan Péter e. p. Ugyanannak Csergedi Iszpász e. p. Gr. Teleki Miklósnak Moldován Juon e. p. Ugyanannak Kapocsán Juonné e. p. Ugyanannak Moldován Nicolaj e. p. Ugyanannak Kakas Dumitra e. pere. Ugyanannak Dersán Nonuj e. p.

Pótülnök Bodila János által.

Iktári gr. Bethlen Domokosnak Papp Juonne Sia e. p. Kaali Nagy Zsigmonak Imreh János e. p. Koronka Mártonnak Moldován Irminia és társa e. p. Kaali Sándor Antalnénak Iszlai László e. p.

A marosvásárhelyi m. kir. ítélő táblánál 1870. nov. hó 21-ik és következő napjain a következő ügyek fognak nyilvános ülésben tárgyalatni.

I. Tanács, polgári ügyben.

Előadó k. t. bíró Ferencz Károly által.

Pakó Lajos mint Bölöni Kálmán gondnoka a kir. pénzügyészet és Bölöni D. Ignác e. igénypere. Dobra Isailának Turesán Gyorgya e. felhívási pere egy zálagos fekvő tulajdonának igazolása végett. Bálint Károly és érdektársai Pál Lajos és tarsai dl. birtokháborítás. iránt. Lázár Antalnén született Kofka Tekla és tarsai Goldschmidt Dániel és Lázár Antal e. végrehajtás alóli kiakítás. i. Sándor Mária Kassai Moricznénak Boér Mihály e. 230 frt kötbér i. Veres Sándor Leczka Niculae e. birtokhábor. Torda város közönségének Gyéres város közönsége e. birtokháborítás. Jeney Dénes Varga József e. kártérítés. i. Csizsér Elek Bartha Ignácz e. birtokhábor. i. Ferencz Juliannának Kovács Mihály és Salati Mária e. károsodás i. Vajda János jogutódai Vajda János és Dénes Kriszta Ilie e. egy belső telek és külsőségei kibocsátása i. Popa Nicolae Stojka Georgie e. birtokháborítás. iránt.

Előadó k. t. bíró Gyarmathi Sámuel által.

Sámson Carféának Borzia Juon e. 101 frt iránt. Wachter György és társ. kerlési Bethlen Lajos csődtömege e. több fekvőségek i. Brassó közsege Miklós Péter e. 174 frt 18 kr. i. Pura Toma Morariu Jacob e. 56 frt i. Reschner Daniel Beszterceze városa e. 2197 frt 48 kr. és 337 frt i. Schlesinger János Farsch Péter e. vagyon felfedezés. i. Pasku Annának Tintu Vaszilia és Niculae e. kártérítés i. Gogesch Mihály Jonis Antal e. 32 frt i.

Előadó k. t. bíró Dr. Endes Gábor által.

Sauer Mihály özv. Gergely Jánosné e. 72 frt 28 kr. Komán Dumitrunak Hintz Frigyes e. 4 frt 60 kr. Koréh Lajos Janczi Albert és Andrási József e. 70 frt. Bedőházi József Szilágyi Dávid e. 15 frt megfiz. i. Benedek Sándor Kabos Daniel csődtömege e. perköltség i. E. Gerhardtnek Jakobi Márton csődtömege e. 1635 frt 43 kr megfizetése i. Buzogány Benedek Buzogány József e. házi butorok visszaadása i.

Előadó k. t. bíró Szolga Miklós által.

Köszegi József Köszegi Rozália e. 74 frt 74 kr. i. Köszegi József Köszegi Rozália e. végrendelet érvénytelenítése i. Mihály János és társa Sándor György ellen. birtokhábor. i. Budi Esztojának Balog János e. 7 frt i. Kedves Ágoston Gidró András e. birtokhábor. i. Szent Antal Molnár Lajos e. birtokháborítás. i.

Előadó k. t. pótbiro Déési Farkas által.

Zauer Dániel Jeney Károly és társai alperesek e. birtokháborítás i. Özv. Nagy Nagy Józsefné Pap Judi.

*) Lásd a nyílt számadást.

Sze rk.

Pongrácz Samuelné Pap Ilona alperes e. 690 drb huszas
i. Gurgyán Pantylimon Oroján Filom e. sommás vissza-
helyezés i. Majer Vaszilika e. atyai örökrész. i. Majer
Mária özvegy Lázár Rozália és társ. alperes ellen, közös
szerzeményi javak i.

(Vége köv.)

Bécsi börzei árkelet.

(1870. november 21.)

5% metalliques	55.40
5% nemzeti kölcsön	64.70
860 államkölcsön	91.25
Bankrészvény	722.—
Hitelrészvény	245.75
London	124.75

Ezüst	123.25
Arany	5.95
" 20 frankos	10.09
Földt. ment. kötvény erd.	74.—
" " " magyarh.	78.75
" " " horvát-slavon	80.—

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

Horváth Gáspár.

HIRDETMÉNYEK.

Sz. 681. 1870.

(101) 1—3

Árlejtési hirdetmény.

A főméltóságú m. kir. közmunka és közle-
kedési ministeriumnak jelen évi október hó 22-ről
11814. szám alatt kiadott magas rendelete nyomán
a brassói államút 8⁵/₈—9⁵/₈ mértföld szakaszára
szükségeltető kavics mennyiségnek 1870. és 1871.
évekre való szállítását illetőleg folyó évi **decem-**
ber 5-én délelőtti 10 órakor nyilvános árlejtés fog
tartatni a maros-vásárhelyi m. kir. mérnöki hivatal
irodájában.

A kutyfalvi hid közelében eső, gróf Dégen-
feld-féle kavics-gödörből jelen évről jövő 1871-ik
évi mártius hó végéig mulhatlanul kihordandó
225 darab — egyenként 54 köblábat tartalmazó —
kavics-hasáb egységi ára 5 frt 39 kr., tehát az
összes ár 1212 frt 75 krba van megállapítva. Az
1871-ik évre szükségletű fedanyag mennyisége
pedig vállalkozónak kellő időben tudtára fog adatni.

Árlejtetni kívánók elől megirt napon és órá-
ban az árlejtés megkezdése előtt az engedélye-
zett összeg 5%-át bányapénzüll letenni tartoznak,
mely összeg vállalkozó által 7%-ra a vállalat biz-
tosítékául kiegészítendő.

Az árlejtés tetteles megkezdése előtt bér-
mentett és 50 kros bélyeggel ellátott írásbeli aján-
latok is elfogadhatók, melyekben az ajánlattevő
neve és lakása hibátlanul, az ajánlati összeg pe-
dig számmal és betűvel tisztán kiírandó; valamint
a bányapénz készpénzben, államkötvényekben, vagy
valamely kir. pénztárnál letéteményezett összeg-
ről szóló nyugtában melléklendő, azon kijelentés-
sel, hogy az ajánlattevő a szállítás feltételeit tudja
és azoknak megtartására magát kötelezi.

Községeknek, melyek az árlejtésben részt-
venni kívánnak, a bányapénz és biztosíték lelétele
elengedtetik, e helyett azonban minden részben
együttes felelősséget, kezességet vállalnak.

Az árlejtési feltételek alólirt hivatalnál, a dél-
előtti hivatali órákban megtekinthetők.

M.-Vásárhelytt, 1870. nov. 19-én.

A m. kir. mérnöki hivatal.

(102)

1—24

Stájer-fűnedv.

(Steierische-Kräutersaft.)

Ezen általánosan elismert, több hi-
res orvosok által megvizsgált és ki-
tűnőnek talált szer, **köhögés- re-**
kedtség és mellfájás ellen főkép
pedig **tüdőbetegeknek** ajánlható
1 üveg Stájer-fűnedv 87 kr. o. é.

Egyedüli raktár Maros-Vásárhelytt

Fogarasi J. D. üzletében.

[103

1—3

Mindenféle hazai **butor, olajfest-**
vények, függő- és álló-tükrök el-
adását eszközli

Szakács M. Gyula.

(75)

9—*

„VICTORIA“ biztosító-társaság Kolozsvártt.

Biztosítéki alap:

Alaptőke	1.597,700 ft. — kr.
Tartaléktőke	26,894 „ 75 „
Díjtartalék	667,779 „ 39 „
Kártartalék	14,955 „ — „
Évi bevétel	1.500.000 „ — „

Összesen 3.807,329 „ 14 „

Forgalom 1869-ben:

Biztosított érték	122.796,234 ft. — kr.
Bevétel	1.427,066 „ — „
Kárfizetés	337,466 „ 92 „
Összes kárfizetés:	
1865—1869-ben	838,560 „ 92 „

Biztosít megszabott olesó díj és különös kedvezmények mellett:

a) *szalmás gabona és takarmány-neműeket*, asztagokban és boglyákban, ugy
szinte fedél alatt, benn a helységben vagy künn a mezőn (gabonaneműeknél a
biztosítás érvénye eleséplés után a magra is kiterjesztetik, mihelyt annak lera-
kodási helye előre bejelentetett);

b) *épületek*, mint: *lak és gazdasági épületek, gyárak, malmak, templomok, stb.*

c) *lakházakban: butorokat, tükrök, képek, órák, szőnyegek, üveg- és porcel-*
lán neműek, függönyök, férfi- és női-ruhák, ágy-, asztal- és fehérneműek, köny-
vek, konyha-eszközök stb. stb. szóval minden névvel nevezendő, egy háztartás-
hoz szükséges kellékeket;

d) *gazdasági épületekben: szekerek, ekék, szának, egyéb gazdasági eszközök*
és gépeket, ugy marhák, lovak, juhak, sertéseket, stb.

e) *kereskedésekben: a kereskedés minden ágához tartozó csikkeket;*

f) *műhelyekben: készletek, feldolgozandó anyagok, kézmunkát, szerszám-*
kat stb.

Az *ingóságokra* nézve a biztosítási díjak az illető épület fedéldíjához arány-
ban *tetemesen leszállítottak*, ugy hogy mindenki csekély áldozattal minden ingó-
ságait biztosíthatja s különben is a felvétel minden tekintetben könnyítve van.

A fentebbi számokban kimutatott üzleti eredmény nem csupán a közönség
mindig növekvő belátásának, a biztosítás szükségessége iránt, hanem egyszers-
mind és nagy mértékben azon bizalomnak tulajdonítható, melyet a „Victoria“
olesó díja, becsületes eljárása kárainak gyors és igazságos rendezése által vívott
ki magának. A társaság nemcsak tetemes biztosítéki alapjával, de nagy össze-
köttetéseinél fogva és mindig növekvő évi bevételeivel is teljes biztonságot
nyújt. Ügynökei az ország minden főbb pontján vannak, kik minden szükséges
felvilágosítással szolgálnak és írásbeli megrendeléseket is elfogadnak.

„Victoria“ biztosító-társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.
(Nagypiacz, gr. Kemény S.-féle háznál.)

(88)

6—6

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek tudomására hozni, hogy a min-
den időben jól rendezett

ELSŐ LÁMPA RAKTÁROMAT

most érkezett nagy választéku szállítmánnyal egészítettem ki, melylyel minden
igénynek teljesen megfelelni reménylem.

Midőn ez irányban szives parancsukat kérem, egyszersmind tudatom, hogy
csak is tiszta, gyultalan kátrányszeszt (Petroleumot) árusítok s a nállam vásá-
rolt **lámpákat** czélszerűtlenségök esetében nyolcz napi használat után teljes ér-
tékben visszaveszem.

Staibl Antal.

a kék golyóhoz,